

Cybernetics of the Poor

Tutorialak, ariketak eta partiturak

2020.03.06
2020.08.23

Tabakalera
Erakusketa-aretoa

Agency

Ana de Almeida & Alicja Rogalska

Cory Arcangel

Elena Asins

Anthony Braxton

Cornelius Cardew

Guy de Cointet

Hanne Darboven

Edgar Degas

Jon Mikel Euba

Luke Fowler

Pedro G. Romero

Douglas Huebler

Gema Intxausti

Mike Kelley

Sharon Lockhart

Alex Mendizabal

Lili Reynaud-Dewar

Heinrich Riebesehl

Peter Roehr

Constanze Ruhm

Jörg Schlick

Camila Sposati

Don Van Vliet

Jon Mikel Euba

Aurreikus daitekeena

saihesteko 400

mugimendu, 2020

Cybernetics of the Poor: tutorialak, ariketak eta partituralak erakusketarekin, erakusketa-ziklo berria ireki du Tabakalerak. Erakusketa honen izenburuak 2019an Viena eta Donostia artean egin zen nazioarteko mintegian du jatorria. Hain zuzen ere, lankidetzaz horretatik jaio zen erakusketa-proiektu hau; abenduan, Vienako Kunsthalle aretoan izango da. Lankidetzaz horren bidez, artelan berriak sortzeaz gain, hainbat euskal artistaren lanak Vienara iritsiko dira.

Proiektu honetatik hainbat elementu interesgarri sortu dira, eta hauek hainbat eratan egongo dira presente hilabete hauetan Tabakalera. Erakusketak gai garrantzitsuak aipatzen ditu, eta aukera ematen digu artistek, euren praktikaren bidez, gai horiek nola jorratzen dituzten ikusteko. Horrez gain, bizi dugun errealitatea artikulatzen duten planifikazio, aurre hartze eta sistematizazio prozesuei erantzuteko zein modu ditugun edo gure eguneroko bizitzako ia alderdi guztiak betetzen dituen zibernetikaren nagusitasun absolutu horren aurrean arteak –edo norbanakoak– zein espazio duen hausnartzera bultzatzen gaitu. Beste era batera esateko, eta erakusketaren izenari erreferentzia eginez, pentsarazten digu nola atera gaitezkeen partituratik, nola urrun gaitezkeen tutorialetatik edo nola proposa ditzakegun ezarritakoaren inguruan jolasten diren ariketak, beste norabait iristeko.

Planifikazioaren eta artearen nahiz sistema baten eta haren subertsioaren arteko tentsioak jolasaren ideien bitartez artikulatzen dira, eta, hortik abiatuta, udaberri honetako bigarren erakusketara iristeko zubiak irekitzen dira: *Bideo-jokoak. Playing Without End*. Proiektu hori Lau Pareta areto berriaz haraindi hedatuko da, gamifikazioari buruzko interpretazio-sorta zabala pizteko, zentzu ludikotik kritikora.

Bukatzeko, urteko lehen hilabete hauetako beste proiektu garrantzitsu bat Julio Le Parc argentinar artistak Tabakalera arako sortutako pieza berriaren aurkezpena izango da. Julio Le Parc aitzindaria da bere artelanetan mugimendua txertatzen eta, haren hitzetan, baita ezegonkortasunaren printzipioa txertatzen ere, arte «planifikatu» batean; horrek tradizio formal konstruktibista bestelakotzen du, eta tokia egiten die jolasari eta esperientzia estetiko berri bati.

Tabakalera

Donostia

2020ko martxoa

Cybernetics of the Poor

Tutorialak, ariketak eta partiturak

Zibernetikak mundu osoa du mendean. Hasieran, plangintzaren arloko esku-hartze, neurri eta beste erabaki batzuei emandako erantzunak aurreikusteko teoria edo metodologia bat zen, eta barne hartzen zuen, hain zuzen ere, plangintza horri emandako aurretiko erantzuna, autokontrol-sistema independenteak lortze aldera. Sistemei buruz zituzten ezagutzak behaketa militarretatik zetozen: nola eraits daiteke lerro zuzenean hegan egiten ez duen hegazkin bat? Zibernetika askotariko jardueretan sartu zen: trafikoa planifikatzea, ingeniaritza-obra konplexuak... Baita hainbat gizarte-diziplinatan ere, hala nola kriminologian. Eguneroko bizitzaren alderdiak digitalizatzeak eta datuak salgai bihurtzeak eragin zuten zibernetika harreman ekonomikoak ere kontrolatzen hastea; hala, plangintza publikoaren eta politikaren mugak gainditu zituen.

Ulertzen badugu artea dela boterearen arkitektura, irabaziak eta menderakuntza saihesten dituen edo, are, ahultzen dituen giza jarduera bat, zein da artearen rola ia osoa eta globala den ziberkapitalismoaren munduan? Testuinguru horretan, «pobrearen zibernetika»-ren gisako proposamen bat gailentzen den zibernetika gainditzeko edo sistema zibernetikoak eteteko ahalegin gisa uler daiteke. Bi kasu horietan, kontuan hartu beharko ditu bitartekoak eta estrategiak, egungo programa ziberkapitalista garaikidearen filosofia.

Hala ere, arteak denbora darama boterearen arkitekturek hartu duten norabide zibernetikoari erantzuten, izan kontzeptualismoa, Fluxusa eta antzeko mugimendutik eratorritako ideien bitartez, zeintzuk artelanak programa gisa, eduki-taula gisa edo interakziorako proposamen konplexu gisa

ulertzen dituzten edo artelanak «desmaterializatzeko» (Lucy Lippard) joeraren bidez. Azken 50 urteotako artearen historiaren hainbat unetan errepikaria izan den joera bat da. *Cybernetics of the Poor: tutorialak, ariketak eta partiturak* erakusketak posizio historikoak eta egoera berriari erantzuten dioten proposamenak konbinatzen ditu; egoera berri horretan, zibernetika ez da soilik botere-kontzeptu bat, baizik eta baita irabaziekin loturiko kontzeptu bat ere, eta bi alderdi horiek datuen bilketaren bidezko kontrolaren eta aurreikuspenaren ideian elkartzen dira.

Lau artista garaikidek modu desberdinean erantzuten diote egoera horri, eta lan berriak sortu dituzte erakusketa honetarako. Hala ere, beste hainbat profesional klasikok edo ez hain ezagunek ere interesa izan zuten gai honetan, batzuek duela 50 urte ere. Lan guzti hauek komunean dutena da haien obrak hiru kategorietako batean edo gehiagotan sartzen direla: tutorialak, ariketak eta partiturak (erakusketaren azpitolua).

Camila Sposatik (1972) eskulturak musika-tresnekin bat egiten duen muga horretan egiten du lan. Brasilgo artista honek etorkizuneko erabilera-erabilerak gisa ulertzen ditu bere objektuak; erabilera horrek ez du zertan errealitatean gertatu, erabilera (musikal) posible gisa defini daiteke, eta erabilera posible hori ez da ausazkoa, baina ezta aurrez zehaztutakoa ere, aurredoikuntzen eta aplikazioen kulturen gertatzen denaren kontrara. Sposatik ikuspegi postkoloniala eta antkoloniala ere iradokitzen du: nondik dator ziberkultura garaikidea? Nola iritsi zen mendebaldekoa ez den mundura?

Lili Reynaud-Dewarrek (1975) museoen eta kultura garaikidearen beste gune batzuen logika arkitektoniko eta instituzionala aztertzen du. Frantziako artista horren arte-historiala lotuta dago arte eszenikoekin, zinemarekin, literaturarekin eta, bereziki, auzi *queer* eta afro-diasporikoekin. Eraikinen inguruan eta haien barruan dantzatzen du, horien muga funtzionalak urratze aldera. Eraikinak begiradak, bisitak eta mugimenduak aurreikusitako eta arautzeko duen moduari aurre egiteko ez du keinu anarkista bat erabiltzen, baizik eta dantza-mugimenduen hizkuntza eta emakume-gorputz biluzi eta margotu baten agerpena; gorputz hori modu oso zehatz batean mugitzen da, eta antiplan bat gauzatzen du, partitura, obra edo publikorik gabeko dantzaren lexikoan definitutako elementuak erabiliz.

29 baldintza inposizio baterako izeneko soinu-ekintzan, hizkuntzak gorputza egituratzeko dituen moduak ikertzen ditu **Jon Mikel Eubak** (1967). Zenbait urtez, Eubak idatzi ere egin du, bere obra eskultorikoaren hedapen gisa. Bere

Lili Reynaud-Dewar
I Want All of the
Above to be the Sun
(Tabakalera), 2020

esperientzian, ariketan pentsatzea hizkuntzak eta gorputzak elkar baldintzatzeko duten moduetan pentsatzea da, elkarrekiko kutsatze baten bidez. Pieza hau berariaz sortu zuen erakusketaren testuinguruan, eta, haren bitartez, Jon Mikel Eubak beste urrats bat ematen du lan-sistema baten eraikuntzan zentratzeko. Beste behin ere, jardueran jartzen du azpimarra: hizkuntzaren erabileran, eta ez emaitzan.

Agentzia egoitza Bruselan duen arte-ekimen bat da, eta artisten lege-esparrua aztertzea du xede. Era horretan, erregimen ziberkapitalistari erantzuten dio, jabetza intelektual eta sortzailearen oinarrizko kontzeptuak definitzen diren tokian bertan. Erakusketa honen esparruan, proposamen handinahi horren xedea da bere artxiboan sailkatutako jarduera kolektiboen 100 kasu baino gehiago berrikustea. Guztien artetik, fan-fenomenoari loturikoak nabarmentzen dira. Lanaren helburua da subjektu sortzailea berriz definitzea, autoritate anonimo eta inpersonalen mende dagoen eragile gisa.

Erakusketan beste artista garaikide batzuk ere badaude, eta horiek modu batera edo bestera erantzuten diote kontrol zibernetiko eta ekonomiaren erronkari. Austriako **Constanze Ruhn** (1965) zinemagile eta hedabide berrietan espezializatutako artistak hainbat film luze zuzendu ditu, fikziozko emakumezko pertsonaien biografien jarraipenean oinarrituta. Film horiek serie antzeko bat osatzen dute, heriotzaren eta lurperatzeko aukeraren auzia lantzerantz iritsi arte; hau da, oinazetuta bizirauten duten pertsonaien potentzialitate programatikoaren amaiera lantzen du,

kontuan izanik pertsonaia horiek giza patuak dituztela eta giza forma hartzen duten abstrakzio ideologiko eta programatikoak direla: horixe da kapitalismo zibernetikoaren lehengai.

Ana de Almeida (1987) portugaldarrak eta **Alicja Rogalska** (1979) poloniarrek elkarrekin lan egin dute LARP (ingelesez, *Live-Action-Role Plays*) edo *zuzeneko rol joko*en bertsio feministak egiten. Donostian, jokoaren bertsio bat gauzatu dute, eta emaitzak erakusketan aurkeztuko dituzte.

Artista batzuk partituren edo partituran oinarritutako obren bidez daude irudikatuta. Partiturak kontrolaren eta bat-batekotasunaren dialektikari aurre egin behar dion gizarte-programa irudikatzen du, eta hori aipatu dugun giza erantzunen aurrerapenaren erabilera menderatzailearekiko desberdina den modu batean egiten du. Notazio grafiko eta aleatorioarekin esperimentatu ondoren, **Cornelius Cardew** (1936-1981) eta The Scratch Orchestra bere taldea zuzenean politika utopikoarekin konektatzen saiatu ziren praktika musikalaren bidez. **Luke Fowler**rek (1978) atzera begirako entsegu egin du saiakera horri buruz *Pilgrimage from Scattered Points* izeneko filmarekin (2016). **Anthony Braxton** (1945) ere, azken 50 urteetako jazz-mitorik handiena, pieza musikalak, emanaldiak eta operak notatzen saiatu da modu ezberdinetan, aldi berean zehatza eta malgua izaten saiatzen. Eszeptikoagoa da **Alex Mendizabalek** (1961) *For Orchestra*-n proposatzen duen erabilera, ideiarik eta gogorik gabe idatzita dauden era guztietako ohar musikaletatik abiatuta eraikitzen den partitura bat. Mendizabalena ere, *Famoseca* (1987), 10 haize-instrumentistek kolunpiodun tiobibo batean jotzeko partitura bat da. Soinu-iturriak mugitzen ari dira eta azoka-testuinguru batean interpretatzen da, kontzertu-aretotik kanpo.

Anthony Braxton
367 F konposizio
zenbakeriaren
estraktua, 1967
© Anthony Braxton/
Tri-Centric Foundation

Don Van Vliet (1941-2010), Capitain Beefheart izen artistikoz ezagunagoa, ez zituen partiturak idatzi, baina maiz azaltzen zuten musikatik pinturara igaro izana ez zela isiltze bat izan; harentzat, bere margolanak «oso zaratatsuak» ziren, entzun behar zen interpretazio edo irakurketa baten irudikapen bisuala. Noa Eshkol (1924-2007) zibernetikan interes sakona zuen dantzaria eta dantza-irakaslea izan zen; Heinz von Foersterren laguna zen, eta hark aurkeztu zuen NASAn. Programa espazialek Eshkolek ezagutzen zituen dantza- eta gorputz-mugimenduak baliatu zituzten, baita haren notazio-metodo berezia ere. **Sharon Lockhart** (1964) artista eta argazkilaria estatubatuarra, zeinak zerikusia izan zuen Eshkolen aurkikuntzarekin, dantzariaren hiru dimentsioko notazio-sistema «eskulturala» argazkien bidez irudikatu du. **Elena Asins** (1940-2015) artistaren *Scale* pieza ere notazio-sistemekiko eta arte plastikoen aplikazioekiko zuen interes nekazinetik jaio zen, espresio pertsonala ahalik eta gehien murrizteko modu gisa. Arte konputazionalaren ideiak, zeinari Asinsek erreferentzia egin zion une ezberdinetan, ariketa mekanikoaren eta sentikorraren arteko banaketaren eztabaidatze erradikala islatzen du.

Jorge Oteiza eskultore eta artista (1908-2003), besteak beste, amaitu gabeko proiektuengatik ezaguna, musika-konposizioan murgiltzen da ahotsarekin berarekin sortutako partituren bitartez, eta orkestrarik gabeko lehen entsegua proposatzen du; horretan artista posizio eta soinu-erregistro ezberdinak txandatzeko gai den sabeliztun baten gisa agertzen da.

Ideologia eta metaforologia zibernetikoa naturan partiturak eta programak deskubritzean oinarritzen da maiz. Giza genomaren proiektuak naturaren eta idazketa kodifikatuaren bidez programatutako mundu bat legitimatzen du. **Jörg Schlick** artista austriarra (1951-2005) Giza Genomaren Kodearen hasiera erabili zuen, egunkari alemaniar batek hura dokumentatu ostean (kultura-atal guztia okupatuz), eta argazkien antolakuntzan aplikatu zuen. Kodea antolakuntza-tutorial moduan erabili zuen eta guztiz ezberdina zen zerbaitetan aplikatu zuen; horrela, antolakuntza-sistemen izaera aleatorio eta ederra frogatu zuen, baita haien aukerak ere. **Hanne Darboven** (1941-2009) antzeko zerbait egin du bere idatzi eta marrazkietan. Harentzat, auto-antolakuntza lege edo arau moduan funtzionatzen duten antolakuntza-sistema zorrotzak jarraitzen dituzte, eta kontrol soziala arau ezberdin eta auto-garatuengatik ordezkatzeko dute. Proiektu mota horiek praktika kontzeptualetatik sortzen ziren maiz. Darboven seriotasunagatik zen ezaguna, nahiz eta kasu honetan ikusgai dagoen obrak umorearekin jorratzen duen eskolako haurren bitzita kontrolatua.

Heinrich Riebesehl
People in the Elevator,
1969
©Kicken Berlin

Douglas Hueblerren (1924-1997) proiektuak ez dira hain serioak, filosofikoak baizik. Horien artean gizaki guztiak bere egunerokotasunean irudikatzen dituzten argazki-seriea nabarmentzen da. Lana amaitu gabe dago, logikoki, luzera edozein delarik ere, argazkiak giza genomaren arabera ordenatzeari buruzko Schlicken proiektuaren antzera, baina pobreaken zibernetikaren kontzeptua modu perfektuan islatu eta argitzen du. Gizaki baten itxaropenik gabeko saiakera da, filosofikoki zintzoa eta tragikoki barregarria, Jainko, makina edo datuen bilketa ziberkapitalista baten moduan jokatzearen onurak lortzeko. Saiakera horrek, noski, porrot egiten du. Era berean, **Heinrich Riebesehl** argazkilariak (1938-2010), arte kontzeptualean eskarmenturik izan gabe, argazki batzuk egin zituen bera lanean ari zen argitaletxeko igogailuan, Alemaniako Hannover hirian, hirurogehiko hamarkadan. Pertsonak erretratatzeko zituen zaintza-kamera bat balitz bezala, hori existitu baino askoz ere lehenago. **Gema Intxaustiren** (1966) *The Rescue of the Ear and the Moustache* lanak (2016) erreferentzia egiten die kontrol- eta ikuskaritza-teknikei, nahiz eta kasu horretan ekintzak Berlingo Stasiaren Museoaren esplorazioaren forma hartzen duen. Antzinako AEDren zaintza-sistemetatik abiatuta sortzen dituen marrazkiak delirio sensorial baten emaitza izan daitezke, baina bat datoz artistak bildutako iturri dokumental ezberdinen azterketa xehatuarekin.

Erakusketa honetan parte hartzen duten artista ugariren *locusa* partitura eta ariketa baten artean kokatzen da. **Peter Roehr** artistak (1944-1968) publizitatearen arloan egin zuen lan bere helduaro laburraren zati handienez eta kontsumo-gizarte batean kontrolatutako eguneroko bizitza baten monotonia

eta xarma minimalista irudikatzen saiatu zen. Roehren ondareak ehunka obra biltzen ditu, eta haien bidez serieko errepikapenaren ideia landu zuen eskusiboki. **Pedro G. Romero** (1964) artistak, berriz, Israel Galván dantzari flamenkoari emanaldi batean pisu bateko espazioa irudikatzeko agindu zion. Helburua zen Badia del Vallès udalerrri katalanean kokatutako etxebizitza baten dimentsio zehatza ezartzea (5. eskailera, 10. pisua, A apartamentua, Kantabria kaleko 33. zenbakia), haren gorputzaren mugimenduen bidez.

Jakina da **Edgar Degas** artistak (1834-1917) mugimenduaren natura ikertzeko zuen obsesioak emakume dantzarien gorputzak marraztu, margotu eta zizelkatzera eraman zuela bizitzaren aro luzetan zehar. Haren heriotzaren ostean, bere estudioan 150 eskultura baino gehiago topatu zituzten, gehienak argizarizkoak, buztinezkoak edo olio eta argizariz modelatutako material batekoak. Erakusketa honetan gehitu den bakelita-kopiak *Dantzari espaniarra* du izenburutzat.

Mike Kelley artistaren (1954-2012) lana, besteak beste, ziberkapitalismoaren dimentsio psikopatologikoa esploratzeagatik ezaugarritzen da, modu berezian, ohiko objektuen manipulazioaren bidez. Erakusketa honetan aurkezten dugun bi kanaletako bideoak izaera teatraleko instalazio bat erakusten du; horretan artistaren erakusketa bateko bisitarietarako espazio itxi batean erakusgai dauden objektuekin jolasteko gonbita egiten zaie. Kelleyk eta oro har Los Angeleseko performance-eszenak **Guy de Cointeten** (1934-1983) lanaren eragina izan dute. De Cointeten lanak ekoizpen testual eta objektualetik abiatuta lantzen diren antzerki-formekiko interes sakona islatzen du.

Azken batean, erakusketa hau artelanen konstelazio batetik abiatuta eratzen da, non artistek hainbat taktika eta metodologia erabiltzen dituzten gaur egungo ordena zibernetikoaren edukia, baina baita forma ere, eten eta aurkaratzeko. «Pobreen zibernetika» gisa ulertu eta definitu daitezkeen estrategiak.

Diedrich Diederichsen
Oier Etxeberria

Artelaren zerrenda

Agentzia

Asanblada (Cybernetics of the Poor: tutorialak, ariketak eta partiturak), 2020

10 kasu, galdera honetan oinarrituta:
«Zer gertatuko litzateke gauza kolektiboak praktika artistikoetan barnebilduko balira?»
Ekoizpen berria
Lan hau Kunsthalle Wien-ekin lankidetzan egin da eta Flanders State of Art-eko dirulaguntza jaso du

Jon Mikel Euba

(Amorebieta, 1967)

29 baldintza inposizio baterako. Idazketaren esku jartzzen den gorputz bat antolatuzeko, 2020

Eskultura instalazioa
Ekoizpen berria
Lan hau Kunsthalle Wien-ekin lankidetzan egin da

Ana de Almeida & Alicja Rogalska

(Lisboa, 1987, Ostrofeke, 1979)

Nova, 2019

Zuzeneko rol jokoa:
gidoia, instalazioa, bideoa

Constanze Ruhm

(Viena, 1954)

CRASH SITE / My_Never_Ending_Burial_Plot, 2010

Bideoa hiru kanaletan, 69'

Lili Reynaud-Dewar

(La Rochelle, 1975)

I Want All of the Above to be the Sun (Tabakalera), 2020

HD bideoa, kolorea, 42'

I Want All of the Above to be the Sun (Camila), 2020

HD bideoa, kolorea, 6'

Ekoizpen berria

Proiektu hau Kunsthalle Wien-ekin lankidetzan egin da

Mike Kelley

(Detroit, 1954 – Los Angeles, 2012)

Test Room Containing Multiple Stimuli Known to Elicit Curiosity and Manipulatory Responses, 1999

A Dance Incorporating Movements Derived from Experiments by Harry F. Harlow and Choreographed in the Manner of Martha Graham, 1999

Bi kanaleko bideo instalazioa
kolorea eta z/b, soinu gabea,
51'88" eta 8'32"

Heinrich Riebesehl

(Lathen/Ems, 1939–Hannover, 2010)

People in the elevator, 20.11.1969, 1969

Argazkia

21 kopia zilarrezko gelatinan
inprimatua, 2007

Douglas Huebler

(Michigan, 1924–Massachusetts, 1997)

Variable Piece n°8 (Torino), 1969

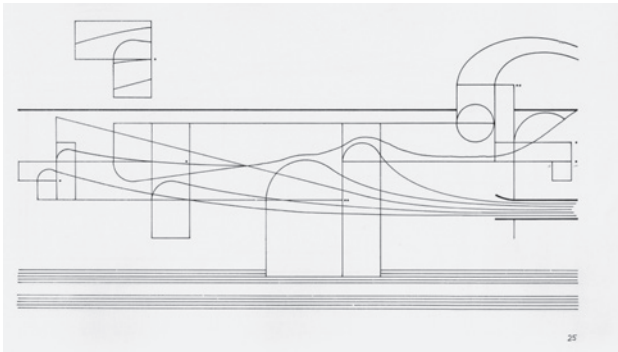
12 argazki tirada

Variable piece n°1 (Paris), 1970

Testuekin lagundutako argazkiekin bi panelez osatutako multzoa

Crocodile Tears II: The Great Corrector (Mondrian III), 1989

Akrilikoa mihise gainean, koloretako inprimaketa argazki-paper gainean, testua, errotiladorea. Marga.

Cornelius Cardew

Treatise, 1967

Peters Edizioa 7560 zkia

© 1967 Gallery Upstairs Press, AEB

Guy de Cointet

(París, 1934 - Los Angeles, 1983)
De toutes les couleurs, 1981-1982
 Instalazioa eta antzerki-pieza
 14 objektu eszeniko

Peter Roehr

(Lebork, 1944 - Frankfurt, 1968)
Untitled (OB-154), 1967
 Papera paper gainean
 Errefortzuzko eraztunak paper
 marroiean
Film-Montagen, 1-2-3, 1965
 Bideoa, 23'50"

Pedro G. Romero

(Aracena, 1964)
Arquitectura prematura, 2005
Archivo F.X. / La ciudad vacía /
Comunidad, 2005
 Bideoa, 20'37"
 Edizioa 1/7

Luke Fowler

(Glasgow, 1978)
Pilgrimage from Scattered Points, 2016
 Bideoa koloretan eta z/b, 45 minutu'

Cory Arcangel

(Nueva York, 1978)
Paganini's 5th Caprice, 2011
 Bideoa, kolorea, soinua, 3'41"

Alex Mendizabal

(Donostia, 1961)
For Orchestra, 1996
 Partiturak
Famoseca, 1987
 Partiturak
 Roberto Clementek egindako azala

Don Van Vliet

(Kalifornia, 1941 - 2010)
Fur on the Trellis and Just up
into the Air, 1985
 Olioa mihise gainean

Anthony Braxton

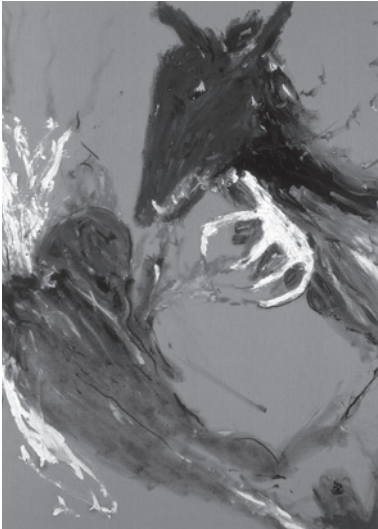
(Chicago, 1945)
9, 16, 76, 96, 108, 126 (Trillium M),
151, 367, 415 konposizio zenbakien
 estraktoak
 Koloretako inprimaketak

Cornelius Cardew

(Winchcombe, 1936 - Leytonstone, 1981)
Treatise, 1967
 Partiturak 20-46 eta 113-140

Gema Intxausti

(Gernika, 1966)
The Rescue of the Ear and
The Moustache, 2016 - 2020
 Arkatza paperean
 16 marrazki eta 18 fitxa

Don Van Vliet

Fur on the Trellis and
Just up into the Air, 1985

© Galerie Michael Werner,
 Markisch Wilmersdorf / Cologne / New York

Jörg Schlick

(Graz, 1951–2005)

1353–1376 *Elementarteilchen*, 2000

24 argazki analogiko
argazki-paperaren gainean

1705–1722 *Ohne Titel*, 2001

18 argazki analogiko
argazki-paperaren gainean

Hanne Darboven

(Munich, 1941–Hanburgo, 2009)

Theatre (edizioa), 1985

Offset litografia

Sharon Lochart

(Norwood, 1964)

*Models of Orbits in the System of
Reference, Eshkol- Wachman Movement
Notation System: Sphere Seven at Three
Points in Its Rotation*, 2011

Hiru inprimaketa kromogeniko
enmarkatuta

*Models of Orbits in the System of
Reference, Eshkol- Wachman Movement
Notation System: Sphere Two at Four
Points in Its Rotation*, 2011

Lau inprimaketa kromogeniko
enmarkatuta

Elena Asins

(Madril, 1940–Azpiroz, 2015)

Scale / Escala, 1982-83

Arkatza, tinta eta esmaltea paper
begetalaren gainean. 127 marrazki

Edgar Degas

(Paris, 1834–1917)

Edgar Degasen arabeskoaren
erradiografia eskuineko hankaren
gainean, ezkerreko besoa aurrean,
lehen azterlana, 2017
Kopia garaikidea

Edgar Degas (egotzia)

Dantzari espaniarra (circa 1969)

Erretxina urtuzko eskultura

Jorge Oteiza

(Orio, 1908–Donostia, 2003)

Registro FD-11472 (circa 1960)

Zinta magnetofonikotik datorren audio
digitaleko fitxategia

Camila Sposati

(São Paulo, 1972)

Phonosophia, 2020

Zeramika

Ekoizpen berria

Lan hau Kunsthalle Wien-ekin
eta EKWC, The Netherlands-ekin
lankidetzan egin da

Elena Asins

Scale / Escala, 1982-83

© Museo Nacional Centro
de Arte Reina Sofía, Madrid

Eskerrak

Esku hartu duten artistei

Jon Arregi

Xabier Erkizia

Martin Ferrán Zubillaga

Diana Gamboa

Rocco Roncuzzi

Raphaela Vogel

diethArdT collection, Graz

Electronic Arts Intermix, New York

Fundación-Museo Oteiza, Alzuza

Galería Alarcón Criado, Sevilla

Galería CarrerasMugica, Bilbao

Galerie Kicken, Berlin

Galerie Mehdi Chouakri, Berlin

Galerie Michael Werner, New York/London/Märkisch Wilmersdorf

Gladstone Gallery, New York/Brussels

Mike Kelley Foundation for the Arts, Los Angeles

Musée d'art Contemporain de Lyon

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid

neugerriemschneider, Berlin

Peters Edition Limited, London

The Fitzwilliam Museum, Cambridge

The Modern Institute, Toby Webster Ltd, Glasgow

Tri-Centric Foundation, New York

TABAKALERA

**KULTURA
GARAIKIDEAREN
NAZIOARTEKO
ZENTROA**

Andre Zigarrogileak plaza, 1
20012 Donostia/San Sebastián

Erakusketa-aretoaren ordutegia

Asteartetik igandera 12:00-20:00
Astelehenetan itxita

Informazioa

T +34 943 118 855
E info@tabakalera.eu

Bulegoak

T +34 943 011 311
E tabakalera@tabakalera.eu

tabakalera.eu

Kunsthalle Wien-ekin lankidetzan eginiko proiektua
Flanders State of Art eta Foro Cultural de Austria-ren laguntzarekin

kunsthalle wien

 Flanders
State of the Art

foro/cultural de austria^{mad}